

с. Мар'їнка Сталінської округи.

Записала Н. Соломонова

від 70-річної бабусі

(АНФРФ ІМФЕ, ф. 1, од. зб. 661, арк. 123–125)

Про народження в селі Мар'їнці бабуся 70-ти років оповідає так: коли народиться дитина, то допомагає бабуся, яка знаходиться біля неї. Як тільки народилася дитина, бабка скупає її, зав'яже пупик, коли дівчина — пупик зав'яже прядевою і приказує, щоб була добра пряжа або модиска, а як хлопчик, то пупик зав'яже плоскинем, щоб був добрий плотник або добрий господар, і тоді кладе дитину біля породільної матуси. Потім бере рушник бабуся і витирає живіт породільної, а місто породільне закопує під припічком або підпічком, де взагалі мало ходять, але викинути надвір не можна, бо дитина тоді, як виросте, то буде плаксива, нещасна і навіть придушена зовсім.

Після цього вони сідають всі випивають і приказують, щоб хвора мати устала швидче та доглядала своїх дітей, це по їхньому лікують породільну.

На другий день зранку бабуся встає, гріє воду, скупає знов дитину, поки прийдуть кум та кума, а тоді під обід, як приходять куми, то беруть дитину, паляницю, жарену курицю, гроші і несуть у церкву до попа. Хрестить дитинку, а паляницю, курицю і гроші дають попові за те, що він хрестить дитинку.

Тоді звідтіль несе дитинку кума і як тільки заходять у хату, то зараз-же дає дитину кума кумові, кума дає бабусі, а вона в цей мент вивертає кожух і бере дитину на кожусі, щоб дитина була здорова і кріпка. Після цього бабуся бере тепленьку водичку, [кладає] туди насіння з конопель і помішає, і починає зливати на руки

породільної, а вона в цей мент стає правою ногою на сокиру і миє руки. Тоді, коли ця мішанка добежить до ліктя, то вона схвачує її і п'є з жадністю, щоб збільшувалося молоко у грудях породільної.

Потім кличуть душ десять жінок та чоловіків старих, сусідських і справляють хрестини.

Під час обіду п'ють горілку, веселяться, особливо, коли народився хлопчик, тоді батько буває дуже веселий, бо знає, що його сину дадуть землю і він буде гарний господар — хлібороб (це їхній інтерес). Співають різні пісні, як-то:

Зелений дубочок на яр похилився,
Молодий козак, чого зажурився?
Без доли уродився.
Ой піду я полем, пошукаю доли.
Не знайшов я доли, а знайшов я сине
море.

Коло синього моря самі рибалові.
— Ой ви, рибаловці, здорові молодці,
Перекиньте сітку через бистру річку.
Пиймайте долю, парня молодого.
Не пиймали долю, та й поймали шуку,
А риба грає, на дно поринає,
Мені молодому парочки немає.
Тільки мені пара, що дівчина Галя
Піде зі мною.

Туман яром, яром,
А мороз долиною, долиною,
Не поправді казак живе,
Живе з дівчиною.

Схилилися дві берези низько,
Ходить козак до дівчини.
— Ой не ходи, козаче, до мене,
Буде слава на мене і на тебе.

А тоді, пообідавши, расходяться всі, крім бабусі. Вона тут залишається ще днів два або три.

Потім, коли встає породільна мати, то вона по перше дуже пеклується за своєю дитиною. Вона намагається весь час сидіти біля неї і доглядати, щоб не простудилася дитина, щоб їй було сухо, тепло, а після, коли дитина трохи підросте, тоді може кидати її і піти, куди захоче, доручивши кому-небудь. Ця особа, що доглядає дитину, дає соску їй або, як немає соски, то нажує хліб з цукром кладе у тряпочку і дає сосати дитині, аби дитина не плакала, тоді забавляє її, приспівуючи колискові пісні:

Баю, баю, дитина малесенька,
Геть піди ти, кот мурлика,
А я спечу калача,
Та й медом примажу,
А котові дулю покажу.

Баю, баю, налитіли гулі,
Та й сіли на люлі.
Знялись, политіли,
Та й опять на голову сіли.

Ой, котику сирій,
Та вимети сіни,
Та не ходи по хаті,
Та й не буди дитяти.
В нас дитина мала,
Вона спатоньки рада.

Ой ну, коту-сирашу,
Стовчи пшинця на кашу.
Наваримо, Володю нагодуємо,
А тебе, котику, оддуємо.

Котику сиренький, котику біленький,
Не ходи по хаті, не буди дитяти.
Дитя буде спати, а я колихати.

Далі, коли дитині стає 1–2 роки, то її одлучають від грудей. Відлучають таким чином: зачастую намажуть соску перчиною, дають

хліб з сіллю або лякають чим-небудь, наприклад, положуть під кофту щітку колючу і тоді кажуть, що кіт з'їв щіцьку, як доркнеться дитина, то колиться, тоді дитина не спить з матерію і таким чином відлучають від грудей.

У дитячих роках дитина хворіє різною хворобою як-то: золотухою, жовтяницею, віспою і младенчеською хворобою, а лікують так:

Від золотухи: беруть заячий міх примазують медом і кладуть у те місце, де є рана, а тоді через декілька днів шкірінка зникає і заростає нова шкіра.

Від жовтяниці: купають дитину в жовтих квітках, у золоті і т. інш.

Від віспи: дають дитині весь час, коли вона хвора, солоденького чого-небудь (мед, цукор), а тоді, як червоні плями починають показуватися на зовні, тоді вони гадають, що вже дитина видужає, і дають їсти все, що вона просе.

Від младенчеської хвороби: несуть до попа, щоб він вичитав, або несуть дитину до шептухи-баби. Вона зливає віск над дитиною. А зливає віск так: бере у кружці води, стане перед Богородицею молитися і в цей же мент хрестить ножицями воду цю, тоді засвітить свічку і держе над водою, з свічки починають падати краплі воску. Тоді, коли віск зийдеться до купи у воді, то вона каже, що дитина не помре, а видужає, а як тільки віск разийдеться, то дитина помре. Взагалі кажуть, ця хвороба не злічима того, що у голови дитині сидить нечиста сила, що хоче, те і робить їй, як захоче, то скорче, бросе у жар і т. інш. Кажуть, що нечиста сила володіє над дитиною.

Потім, коли у селі є неплідна жінка, то кажуть на неї: «Куди воно годиться, неплідне дерево, верба, воно сидить, не має користи від неї ні богові, ні цареві».